

Հայրապետութեան Տ. Տ. Եփրեմայ Սրբա-
գան Կաթողիկոսի եւ ի Պատրիարքութեան
Կ. Պոլսոյ Տ. Ստեփաննոսի Արքեպիսկոպոսի
յամի Տեառն 1832 Յունիսի 4 ի փառս Աս-
տուծոյ անձնուէր պատմաւ շինութեան
նուիրամատոյց եւ ձրիաշխատ ազգային Բ
մնալով յուսալից վարձատրութեան ի
Տեառնէ՛ 61»:

132րդ տողին համար: — Էյուսլի Թա-
դին կրկին Եկեղեցներուն միայն առաջինը՝
(էջ 420) Ս. Եղիան ունի Արձանագրութիւն,
որ է՝

«Ողորմութեամբն Աստուծոյ վայելչա-
գեղ կառուցաւ Եկեղեցին Սրբոյն Եղիայի
Մարգարէն ի Պատրիարքութեան Տեառն
Ստեփաննոսի Արքեպիսկոպոսի, յարդեանց
միայն հարագատ Բեռ Քրիստոսագոր Յա-
րութիւն Ամիրայի Պէգնեան, Բարեպաշ-
տուհի Համասիւռ Տիկնոյ եւ պայծառածին
գաւակաց նորա, Նշան, Պողոս, Սարգիս եւ
Յովհաննէս Զէլէպեան եւ Մարիամ Օրիոր-
դին ի յիշատակ ինքեանց եւ Ազգատոհմի
իրեանց, գորս Տէր վարձատրեացէ յաշ-
խարհի աստ եւ յարձայութեան իրում
ամէն»:

Յամի Տեառն 1832 Յուլիս 30:

Այս առթիւ կարեւոր կը համարեմ
յայտնել, թէ Ս. Եղիա Եկեղեցիին շինու-
թիւնը կատարող Տիկին Համասիւռի մա-
կանունը 421րդ էջին մէջ սխալմամբ Մեր-
կերեան գրուած է. մինչ Զէլէպեան է այն,
ինչպէս վերոյգրեալ յիշատակարանը ցոյց
կու տայ:

ՎԵՐՁ
ԴԿՏ. ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԾԱՆ

61 Տարեցոյց Ս. Փրկչեան Պզգ. Հիւանդանոցին,
տարի 1900, էջ 160:

**ԺԱՂՅԵՓՈՒՆՁ ԺԱՄԱՐԱՐԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ**

1. Լեման-Հաուպտի ծննդեան 70ա-
մեակը: — Իննսրբուկի Համալսարանի հին
պատմութեան ուսուցչապետը C. F. Leh-
mann-Haupt տօնեց իւր ծննդեան 70ամեակը:
Յորելեարը գիտական աշխարհի մէջ հոյա-
կապ հանդիսացած է Առաջակողմեան
Ասիայի, մասնաւորապէս Ասորա-քաղղէա-
կան պատմութեան ուսումնասիրութեամբ:
Երկար տարիներ կատարած է հետազոտու-
թիւններ Վանի եւ ամբողջ Հայաստանի մէջ:
Իր բազմաթիւ աշխատութիւններէն նշանա-
ւորագոյններն են «Հայաստան երբեմն եւ
այժմ» (Armenien einst und jetzt), երկու-
րնգրածակ հատորներով, եւ Ուրարտեան ար-
ձանագրութիւններու լիակատար հաւաքա-
ծոյքը, որ նոր սկսած է լոյս տեսնել:

«Հանդէս Ամսօրեայ» ի խմբագրութիւնը
փութաց խառնել իւր ուրախական ձայները
Յորելեարի համակիրներու ուրախութեան:

2. Հայագիտութեան Ընկերութեան (So-
ciété des Etudes arméniennes) ժողովը:
Փետրուար 20ին ունեցաւ Հայագիտութեան
Ընկերութիւնն ի Պարիս իւր տարեկան ժո-
ղովը: Ժողովը քննեց Ընկերութեան Ելե-
մտից հաշիւը, որ ներկայացուց տխուր
պատկեր մը: Revue des Etudes arméniennes-
ի անցեալ տարուան առաջին համարի տպա-
գրութեան ծախքը դեռ բաց ունի 2000
Փրանք. այս պատճառաւ ալ հնարաւոր չէ
եղած հրատարակել երկրորդ համարը: Եստ
ցաւալի է այս երեւոյթը, որովհետեւ Հայա-
գիտական Ընկերութիւնը իւր գոյութեան
տասը տարիներու մէջ բարգաւաճեց ի
նպաստ հայագիտութեան այնպիսի արդիւնա-
ւոր գործունէութիւն մը, մասնաւորապէս
Ուսուցչապետ A. Meillet եւ Frédéric Macler-
ի ջանքերով, որ արժանի էր ամէն քաջալերու-
թեան: Կը մտադրենք Ընկերութեան կորով եւ
յարատելութիւն: — Ժողովին մէջ կարգաց
Դոկտ. Վ. Թորգոմեան բանաստեղծութիւն մը
Ամիրխանեան հայ վաճառականի մէկ նա-
մակի մասին: Ամիրխանեան Հնդկաստանի
մէջ տէր կ'ըլլայ ահադին հարստութեան
մը, զոր կ'ուզէր դնել Ներսէս Ե. Աշտարա-
կեցոյ տրամադրութեան տակ, անկախ
Հայաստան մը ստեղծելու համար: Ժամա-
նակի ինչ ինչ հանգամանքներ արգելք կ'ըլ-
լան այս ծրագրին իրագործման: Եւ մինչ
Ամիրխանեան իւր հարստութիւնը բարձած
նաւի մէջ անձամբ Հայաստան ուղեւորի
կ'ուզէր, նաւարեկութիւն մը վերջ կ'ուտայ
իր կեանքին ալ, հարստութեան ալ: —
Հ. Պէրպէրեան քննադատեց Եգնիկի վերջին
հրատարակութիւնը, լոյս տեսած Ս. Ղա-
զարի տպարանէն, ուր նկատի չէին առնուած
էջմիածնի նորագիւտ ձեռագրին համեմա-

տութիւնները: Այս առթիւ շեշտեց Ա. Մէյ-
Եգնիկի «Ընդդէմ Աղանդոց» մատենին քննա-
կան նոր հրատարակութեան անհրաժեշտու-
թիւնը՝ բնագրով, Թարգմանութեամբ եւ
մեկնութեամբ. առ այս հրաւիրեց Mariésի
ուշադրութիւնը, զոր ներկայացուց իրրեւ
ամէնէն ընդունակը այսպիսի աշխատու-
թեան մը:

3. Հայագիտութիւնը Պրագի Համալսա-
րանին մէջ: — Չեխական կառավարութիւնը
մասնաւոր կարեւորութիւն տալով հայ լե-
զուի ուսմանց, հրաւիրած է Դոկտ. Ն. Մար-
տիրոսեանը դասախօսելու հայերէն լեզուն
Պրագի շեխական Համալսարանին մէջ: Առ
այժմ չարաթը երկու դասախօսութիւն տեղի
կ'ունենայ. յոյս կայ թէ առաջիկային պիտի
աճի դասախօսութիւններու թիւը:

4. Օրիորդ Սիրարփի Տէր-Ներսէսեան
դասախօս Գեղարուեստի Պատմութեան: —
Սորբոնի Համալսարանի մէջ կը դասախօսէ
Գեղարուեստի Պատմութեան, յատկապէս
բիւզանդական եւ հայկական մանրանկար-
չութեան վրայ Օր. Ս. Տէր-Ներսէսեան:
Յունուար 15ին առանձին հրաւերով Welles-
ley Collegի մեկնած է գեղարուեստի պատ-
միչ Օրիորդը Միացեալ Նահանգները՝ դա-
սախօսելու բիւզանդական եւ հայկական
մանրանկարչութեան վրայ: Ամերիկա մեկ-
նելէն յառաջ՝ Յունուար 12ին բանախօսած
է Օրիորդը Նուպարեան Մատենադարանի
մէջ ի Պարիս Էջմիածնի Աւետարանին նկար-
ներուն վրայ, երբ ուշագրութիւն հրաւիրած
է յատկապէս բնագրին մէջ գտնուած ման-
րանկարներու վրայ, որոնք ոչ թէ ասորա-
կան-միջագետային ծագումէ են, ինչպէս
J. Strzygowski տրամադիր էր ընդունիլ, այլ
մանրանկարուած են հայ նկարչէ, Աւետա-
րանի գրչութեանէն ետքը:

5. Էտկար Շահին: — Հայ տաղանդաւոր
նկարիչ Էտկար Շահին անուանուած է ան-
դամ Գաղղկայի Société Nationale des Beaux
Artsի վարիչ մարմնին: Հաղուողէս պատիւ
մըն է այս, ուրուն կ'արժանանայ հայ գե-
ղարուեստասէրներու մէջէն առաջին անգամ
է. Շահին:

6. Զատիկի Խանգատեան: — Հայ քար-
տէսագիրն Զ. Պանդատեան, որ վերջերս
հրատարակած էր Ալթէրի պատմական քար-
տեսները, պատուուած է Տունիսի Պէյէն
«Իֆթիխար» պատուանշանով ի նշան գնա-
հատութեան իր քարտիսագրական աշխատու-
թեանց:

7. Նկարչուհի Տիկին Թագուհի Բեռ-
Ջօրեան: — Անցեալ Գեղտեմբերին ի ժընէվ
ցուցահանդէսի դրաւ Տիկին Թագուհի Զօ-
րեան, Ռոստոմի դուստրը, նկարներու նոր
չարք մը: Յուցահանդէսի արահները կը ներ-

կայացնէին Հայուհւոյն բազմազան եւ բազ-
մարուեստ ստեղծագործութիւնները կտաւի
վրայ: Ինչպէս ուրիշ անգամներ, նաեւ այս
ցուցահանդէսը խից արուեստագէտներու
հիացումը: Ինքնուրոյն է Ջօրեանի արու-
եստը, բնական, խօսուն արտայայտութեամբ
իր նկարները: Արուեստաւորը հաւատարիմ
հայրենի աւանդութիւններուն՝ սնած է ար-
եւելեան ճաշակով. իր տոհմին սեպհականը
կը ձգտի վարպետորէն ձուլել միացնել եւրո-
պականին՝ ստեղծելու համար նոր մը, որ
չէ արեւելեան, բայց կը ցոլացնէ արեւե-
լեանը, չէ եւրոպական, բայց կը գոհացնէ
եւրոպական ճաշակը: Նկարներու մէկ մասը
Յիսուսի կեանքէն պատկերներ կը ներ-
կայացնեն, ուրիշներ՝ նոյնպէս աւետարանի
ներշնչմամբ «Պաշի ճանապարհը», «Պետ-
րոսի եւ Անդրէասի կոչումը» են, կան նաեւ
ընտելեան պատկերներ, ազգային սովորու-
թիւններ («Պաղոպօրհնէք») եւ այլն: Մանա-
ւանդ նուիրական նկարներու մէջ կը խօսի
արուեստաւորի հոգին, որ տողորուած է
քրիստոնէական ներշնչմամբ եւ խորհրդա-
ւորութիւն մը կը զգեցնէ անշունչ կտաւին,
անձայն քարոզելու անցաւորներուն՝ հոգե-
կան աշխարհէն: Զուցեբրական թերթերը
սուին արձագանգը այն բարձր գնահատու-
թեան, որուն արժանացաւ Տիկին Զօրեանի
արուեստը գեղարուեստասէր աշխարհէն:

8. Հայ Մշակոյթի Բարեկամներու Ընկե-
րակցութիւն: — Բուկարեստի մէջ կազմուած
է Հայ Մշակոյթի Բարեկամներու Ընկերակ-
ցութիւն մը. որուն նպատակն է հաւաքել հայ
քաղաքակրթութեան պատմութեան համար
նիւթեր, ուսումնասիրել զանոնք եւ ծանօ-
թացնել մեծ աշխարհին: Պիտի հիմնուի Հայ-
կական Թանգարան մը: Ընկերակցութեան
նախաձեռնութեամբ ստեղծուած է նաեւ
«Հայ-ուսմէն բարեկամութեան եւ ուսում-
ներու շրջանակ» մը, նախագահութեամբ Ու-
սուցչապետ Եորգայի եւ բացուած է «Հայ
ուսումներու լսարան»: Կը մտադրենք ամէն
յայտնութիւն այս ազգօգուտ ձեռնարկու-
թիւններուն:

9. Պարսկական արուեստի ցուցահան-
դէսը: — Յունուար 7—Փետր. 28 բացուե-
ցաւ Լոնտոն Պարսկական արուեստի ցուցա-
հանդէսը, որ կը ներկայացնէր առարկաներ
Աքամենեան շրջանէն մինչեւ մեր օրերը:
Որովհետեւ հայ արուեստն ալ ունէր սերտ
աղբիւր Պարսկականին հետ, ցուցադրուած
էին նաեւ հայկական ծագումով իրեր: Ոստ-
տացուած է այս առթիւ լոյս բնծայել եռա-
հատոր աշխատութիւն մը, որ պիտի ընդգրկէ
ցուցադրուած առարկաներէն կարեւորները,
յատուկ ուսումնասիրութեամբ:

